

Oponentský posudek magisterské diplomové práce Bc. Andrey Hrubé

Slovní zásoba internetové komunikace chovatelů domácích zvířat

1. Koncepce práce:

Diplomová práce Bc. Andrey Hrubé je věnována popisu slovní zásoby, kterou užívají chovatelé domácích zvířat jako specifická zájmová skupina v rámci komunikace na sociálních sítích. Téma je nepochybně aktuální a zajímavé, neboť sběr daného materiálu a jeho popis mohou přispět k poznání inovací a aktuálních tendencí ve slovní zásobě, jež jsou spojeny s rozvojem digitální komunikace.

V souladu se zaměřením práce jsou na jejím začátku formulovány cíle a příslušné hypotézy (s. 7). Práce je standardním způsobem strukturována na část teoretickou a část praktickou, která je věnována analýzám jazykového materiálu. Teoretická část je ovšem s následujícími analýzami propojena jen v omezené míře. Značný prostor v ní zaujímá výběrový přehled způsobů tvoření slov, který (někdy zkratkovitě) shrnuje výklady obsažené ve známých syntetických dílech (Dokulil et. al., Hauser) a jen doplňuje jednotlivé příklady ze získaného materiálu. Zároveň by v těchto pasážích bylo namísto zřetelněji diferencovat způsoby obohacování (rozšiřování) slovní zásoby a způsoby tvoření nových slov (např. s. 8, 14, 15). Obdobně je pak v dalších oddílech probíráno rozvrstvení národního jazyka (s důrazem na pozici slangů), základní rysy komunikace a vlastnosti komunikace na internetu. Není asi potřebné snažit se v práci tohoto typu na malé ploše vymezit, v čem spočívá komunikace; nutně se objeví jen zjednodušující poznámky. Na druhé straně by si důkladnější charakteristiku zasloužila povaha chovatelských webových stránek, z nichž byly excerpovány doklady, které jsou předmětem zkoumání.

Analytická část práce se skládá ze dvou kapitol zřetelně odlišených přístupem k jazykovému materiálu. Stručný závěr podává shrnutí obsahu práce a načrtává perspektivy dalšího zkoumání.

Hodnocení: C

2. Metodologie a zpracování dat

Metoda sběru dat je v práci explicitně reflektována (s. 24). Autorka se zaměřila na několik webových (facebookových) stránek, které jsou evidentně věnovány chovatelské problematice, a po dobu tří měsíců manuálně excerpovala lexikální jednotky. To je nepochybně legitimní postup. Počet získaných dokladů (116, o něco méně, než bylo předpokládáno) sice není

výrazně vysoký, ale jistě umožňuje vyvození relevantních závěrů. Otázkou ovšem je, podle jakých kritérií byla excerpce realizována. Na jedné straně se hovoří o specifických či charakteristických lexémech (s. 24), na druhé straně se poukazuje na to, že hlavním předmětem pozornosti má být slang (už s. 4). Získaný soubor lexikálních jednotek přitom je zřetelně heterogenní a musíme se ptát, co je opravdu slangové, resp. co je charakteristické pro zájmovou skupinu chovatelů. Někde jde o běžné lexémy (*kočičí*, s. 48). V řadě případů se uplatňuje expresivita vyjadřující emocionální vztah ke zvířatům, respektive obecně emocionální hodnocení (*králíček*, s. 28; *morčátko*, s. 28; *psíček*, s. 30; *psisko*, s. 45; *kouzelnoučkový*, s. 48; *krásnoučkový*, s. 48 aj.). Používání těchto výrazů ovšem těžko můžeme považovat za rys, který by charakterizoval právě texty chovatelů. Další problém představuje rozlišení (relativně) ustálených slangových výrazů (k nim by asi patřila označení ras psů, potraviny pro zvířata, chovatelských pomůcek apod.) a okazionalismů, individuálních projevů jazykové kreativity, humoru, resp. hry s jazykem. Jakou platnost mají v tomto ohledu výrazy jako *buřtice* (s. 41), *koupeniny* (s. 46), *nalezeniny* (s. 46), *psůmvzdorný* (s. 48) apod.?

Práce k těmto otázkám, které by si jistě zasloužily pozornost, soustavněji nepřihlíží. Uplatňuje se zde třídění podle slovnědruhového zařazení a příslušnosti ke slovtvorné kategorii a dále třídění do sémantických skupin. Připojený výklad ovšem často překračuje sféru jazyka. Do popředí mnohdy vystupují vysvětlení, jež se týkají faktů spjatých s činností chovatelů; mohou být zajímavá a užitečná (např. způsoby krmení zvířat, nebezpečí spojená s tzv. množírny), avšak narušují lingvistický charakter práce.

Druhá kapitola analytické části prezentuje dotazníkový průzkum zaměřený na přijatelnost lexikálních prostředků spojených s chovatelstvím. Je třeba ocenit pečlivé vyhodnocení získaných dat a znázornění prostřednictvím grafů, výsledky však nakonec poskytují jen potvrzení předpokladu, že respondenti, kteří nepatří ke skupině chovatelů, jsou vůči daným výrazům distancovanější. Také není zcela zřejmé, co se rozumí pod neutrálním hodnocením.

Hodnocení: D

3. Práce s odbornou literaturou

Autorka vychází z relevantní odborné literatury, zejména k problematice tvoření slov, rozvrstvení jazyka a slangů. Tato literatura ovšem slouží především jako zdroj poznatků, nedochází ke kritickému vyrovnávání se s ní.

Hodnocení: B

4. Formální úroveň práce

Práce má přiměřený rozsah a obsahuje požadované náležitosti. Pokud jde o jazykovou stránku, není ovšem na potřebné úrovni. Vedle interpunkčních nedostatků („že typická slangová slova jedné zájmové skupiny, budou hodnocena méně přijatelně“, s. 7; „že jazyk jakožto kontinuum funkčně odlišných lexikálních a gramatických prostředků, lze podle funkčnosti dělit“, s. 18, aj.) se objevuje značné množství literárních chyb a nevykorigovaných formulací („komunikační prostřední chovatelských stránek“, s. 23; „dalšími faktory ovlivňující komunikační akt“, s. 18, aj.). V práci také nacházíme četná neobratná a nepromyšlená vyjádření („Práce zkoumá slovní zásobu chovatelů na sociálních sítích. Po dobu tří měsíců sbírá specifické jazykové prostředky“, s. 4; „Druhá rovina pak zkoumá pomocí dotazníkové metody, zda jsou vybrané nalezené prostředky přijatelné“, s. 7, aj.).

Bibliografické údaje v seznamu literatury nejsou uváděny jednotně.

Hodnocení: D

5. Celkové hodnocení

Diplomová práce Andrey Hrubé vzhledem k výše uváděným nedostatkům podle mého názoru nespĺňuje nároky kladené na diplomovou práci. Nemohu ji tedy doporučit k obhajobě a musím navrhnout hodnocení **neprospěla**.

V Praze dne 8. června 2020

Prof. PhDr. Petr Mareš, CSc.
Ústav českého jazyka a teorie komunikace
FF UK